

Nabiyyi Ilaalchise Dirqama Nurra Jiru-2

Description

Nabiyyoota keessatti Dubbii Iimaana diigu

Nabiyyi keenya Muhammad sallallahu alehy wassallam ilaalchisee

Haqa Nabiyyii sallallahu alehy wassallam irraa hanga inni ajajuutti, dhoowwutti fi hayyamutti ajajaan, dhoowwan, hayyamaani fi hojiin isa dursuu (darbuu) dhiisudha. Akkuma Rabbiin subhaanahu wa taâ€TMaalaa jedhe:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا نُقْدِمُ مَا بَيْنَ يَدِيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا نُؤْكِدُ مَا بَيْنَ أَيْمَانِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَعْلَمُ

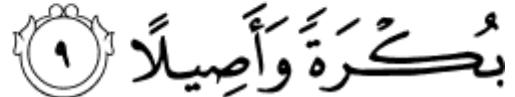
â€œYaa warra amantan! Rabbii fi Ergamaa Isaa dura hin darbinaa. Rabbiin sodaadhaa.

Dhugumatti, Rabbiin Dhagayaa, Beekaadha.â€¢ Suuratu Al-Hujurat 49:1

Ibn Al-Qayyim ni jedha: Rasuula sallallahu alehy wassallam waliin mataan naamusaa: haala guutuu taâ€TMeen isaaf harka kennuu, ajaja isaatiif masakamu, osoo yaada sobaatiin ykn shakkii fi faffakkeessaan hin faallessin ykn ilaalcha namootaa hin dursiisin, odeeefannoo inni beeksise fudhachuu fi dhugoomsudhaâ€¢(Madaarij Saalikiin 2/387) (â€œRabbii fi Ergamaa Isaa dura hin darbinaa.â€¢ jedhu ilaalchise Ibn Abbaas ni jedha: â€œFaallaa Qurâ€TMaanaa fi sunnah hin dubbatinaa.â€¢tafsiir Xabarii-21/335))

Haqa Nabiyyii sallallahu alehy wassallam keessaa Rabbiin subhaanahu wa taâ€TMaalaa isa gargaaruu fi kabajuutti ajaje:

لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّزُوهُ وَتُؤْقِرُوهُ وَتُسْبِحُوهُ

â€œRabbii fi Ergamaa Isaatti akka amantan, isa gargaartan, kabajjanii fi ganamaa galgala Isa (Rabbitiin) qulqulleessitaniif [isa ergine]â€¢ Suuratu Al-Fathi 48:9

Qaadi Iyaad ni jedha: â€œAkkuma yeroo jireenya isaa duâ€TMaan boodas Nabiyyii sallallahu alehy wassallam kabajuun barbaachisaa akka taâ€TMe beeki. Kunis, yeroo maqaan isaa dhayamu, yeroo hadiisni fi sunnaan isaa dubbatamu, siiraan isaa dhageefatamu [isa kabajuu], warra mana isaatii fi

sahaabota isaa kabajuudha.â€¢ (Ash-shafaa 2/595)

Haqa nabiyyiitin sallallahu aleih wassallam dhaabbachuun, isaaf ajajamuun, isa jaallachuun, isaaf dhugaa taâ€™uu fi isa kabajuun erga mirkanaâ€™e, yeroma wal fakkaatu keessatti isa (nabiyyi) keessatti daangaa darbuu fi sadarkaa Rabbiin isa kaaâ€™e ol olkaasu dhiisudha. Kanaafu, gosoota ibaadaa kamiyyuu keessatti Rabbiin waliin hin qindeefamu. Isa (nabiyyi) irraa birmannaa hin barbaadan, Rabbii gaditti qabriin isaa wasana gabbaramu hin godhamtu. Inni sallallahu aleih wassallam gabricha Rabbiitii fi Ergamaa Isaatii. Haqni daangaa darbaa fi hanqisaa jidduudha.

Ibn AbdulHaadi ni jedha: Ol-Guddisuun (At-Taâ€™ziim) gosa lama: 1ffaan: wanta guddifamaan jaallatuun, itti gammaduu fi itti ajajuun ol guddisuu. Kuni haqiqadhaan ol-guddisuudha. 2ffaan immoo wanta ol guddifamaan jibbuu fi irraa dhoowwun ol guddisuu. Kuni ol-guddisuu miti. Kana irra, daangaa darbuu ol-guddisuu faallessuudha. Kanaafi, Raafidan yommuu Aliyyif amala gabbaramaa ykn nabiyummaa ykn dogongora irraa guutumaan guututti eeggamu fi kkf godhaniif, isa ol hin guddifne. Akkasumas, Kiristaanonnee Iisaa ilaachise wanta jedhaniin isa ol hin guddifne. Nabiyyiin sallallahu aleih wassallam nama wanta inni karaa hin goonen isa guddise irratti jibba cimaa jibbee jiraâ€¢ Musnad Ahmad keessatti Anas ibn Maalik akka gabaasetti namtichi tokko ni jedhe: â€œYaa Muhammad, Yaa sayyidanaa, wa ibna sayyidanaa, wa kheyranaa ibna kheyranaaâ€¢ Ergasii Ergamaan Rabbii sallallahu aleih wassallam ni jedhe: â€œDubbii keessan qabadhaa. Sheyxanni isin hin gowwoomsin. Ani Muhammad bin Abdullah, Gabricha Rabbiiti fi Ergamaa Isaati. Sadarkaa Rabbiin Azza wa Jalla na kaaâ€™ee ol akka ol na kaastan hin jaalladhu.â€¢(Ahmad 3/153, Abu Naâ€™iim Hilyah 6/252 keessatti)

Ergamaan Rabbii sallallahu aleyh wassallam akkana jedhan:

â€œAkkuma Kiristaanonne ilma Mariyam faarsu keessatti daangaa darban isinis ana faarsu keessatti daangaa hin darbinaa. Ani gabricha Rabbii qofa. Kanaafu, gabricha Rabbii fi Ergamaa Isaa jedhaa.â€ Sahih Al-Bukhaari 3445 (As-Saarimul Mankii fuula 385)

2-Osoo daangaa hin darbinii fi hin hanqisin gama Ergamaa Rabbiitin sallallahu aleyh wassallam dirqamni nurraa eeggamu erga mirkanaaâ€™e, amma gara Nabiyyii sallallahu aleyh wassallam arrabsuu ilaalchise dubbachuutti dabarra. Hiika arrabsoo ibsuun jalqabna. Kutaa darbe keessatti arrabsoon jecha fokkuu salphinna, hirâ€™innaa fi gadi xiqqeenyatti geessudha jennee jirra. Daangaan isaa immoo â€œbarteedha (wanta namoonni barataniidha.)â€•jenne turre. Akkuma ibn Taymiyaan kana mirkaneesse:

â€œLugaa fi shariâ€™aa keessatti arrabsoof daangaan beekkamaan yoo hin jiraatin, isa ilaalchise garri itti deebiâ€™an bartee namootati. Wanti bartee namootaa keessatti arrabsoo taâ€™e, isarratti kan jecha sahaabotaa fi beektota buusu qabnu.â€ (As-Saarimul Masluul fuula 477)

Ibn Taymiyaan gosoota fi bifaa arrabsoo ni dhiyeesse. Ergasii ni jedhe: "Arrabsoo irraa Ergamaa Rabbiitiif sallallahu aleih wassallam fakkeenya dubbachuuun (dhiyeessun) wanta qalbii fi arraba irratti ulfaatudha. Nuti [arrabsoo] kana dubbachuu irraa of ol guddisna. Garuu murtii kana keessatti jechatti waan barbaadamuuf nuti osoo adda hin baasin haala wali galaatin jechoota lafa keenna. Namni hubataan

kanarraa qooda isaa fudhata. Kanaafu, arrabsoon gosa lama jenna: duâ€™aayi (kadhaa) fi odeefannoo.

Gosa 1ffaaâ€“ Duâ€™aayi (kadhaa)- fakkeenyaaf namni tokko nama biraatin akkana jechuu: Rabbiin isaa abaaru ykn Rabbiin isaa haa fokkisu ykn Rabbiin isaa haa salphisu ykn Rabbiin rahmata isaaaf hin godhin ykn Rabbiin isarraa hin jaallatin ykn Rabbiin hidda isaa haa kutu. Kuni fi kan kana fakkaatan nabiyyootaa fi isaaniin ala namoota birootiif arrabsoodha.

Gosa 2ffaa-odeefanno: wanta namoonni akka arrabsootti ykn hirâ€™isuutti lakkaawaniidhaâ€! Kan akka maqaa harreetin ykn sareetin moggaasu. Yookiin salphinnaa fi gadi xiqqeeyaan isa ibsu. Yookiin inni azaaba keessa akka taâ€™e beeksiisuu, ykn cubbuun namoota isarra jira jechuun beeksisuu fi kkf. Akkasumas,maqaa xureessuun kijibsiisuu ifatti baasu, fakkeenyaaf, saahira (nama sihrii hojjatu), gowwoomsaâ€! jechuun isa ibsuâ€

Hanga akkana jedhuutti: jechoota tokkoon tokkoon tarreessun hin daangefamu. Wanti kana walitti qabu, wanti namoonni arrabsoo taâ€™uu baran, suni arrabsoodha. Tarii haalli, wali galteen, aadaan, akkaatan dubbii fi kkf gargar taâ€™uu irratti hundaaâ€™e kuni gargar taâ€™uu dandaâ€™a. Dhimmi walitti naqame, fakkaataa isaatti maxxfama. Rabbiin subhaanahu hundarra beekadha.â€ (As-Saarimul Masluul fuula 475-479)

(Gabaabumatti arrabsoon takkaa abaarsan takkaa immoo odeefannoontaaâ€™a. Odeefannooyommuu jennu dubbii namoonni akka arrabsootti lakkaawaniidha.)

Madda:

â€œNawaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayahâ€ fuula 160-165 Abdulaziz bin Muhammad

Date Created

May 3, 2020

Author

admin